

Interno glasilo Zavoda Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik
št.1 Letnik I. Decembar 2007
Izhaja 4 krat letno v elektronski obliki.
Odgovorna oseba za glasilo: Jasmina Bauman
Ureja: Darja Holec
Avtorski prispevki ne odražajo nujno stališč Zavoda ZTSZJ

Ko govorijo roke

Jasmina Bauman
direktorica Zavoda

Popotnica

Drage članice in člani združenja, pred vami je prva številka internega glasila Ko govorijo roke Zavoda združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik. Kot strokovno združenje zahtevnega in plemenitega poklica tolmačlica slovenskega znakovnega jezika nujno potrebujemo prostor za medsebojno obveščanje, študijsko izopolnjevanje in ne nazadnje tudi za preprosto, človeško pristno in prijazno komuniciranje. Pogled na leta, pretekla od ustanovitve našega zavoda, mi pokaže, da je bilo opravljeno veliko dela, da smo dosegli marsikateri uspeh in predvsem, da ste mnogi med vami soustvarjali našo sedanost, ki je hkrati tudi že delček prihodnosti. Kdo se še spomni, da smo dobili priznanje ob Evropskem letu jezikov ali našega prvega posveta z mednarodno udeležbo? Človeški spomin je kratek in pogosto nezanesljiv in kdo le, če ne mi, bo beležil našo sedanost za prihodnje rodove tolmačev in tolmačič?

Združenje tolmačev za slovenski znakovni jeziki je naša strokovna organizacija in mi prvi smo poklicani k razvijanju te ustanove kot tudi da prispevamo k ugledu in verodostojnosti združenja in njegovih članov in članic. Glasilo, ki je pred vami naj bo naš glasnik, naše ogledalo in smerokaz tistim, ki prihajajo in tistim, ki nam želijo dobro.

Zamislili smo si, da bo glasilo Ko govorijo roke izhajalo 4 krat na leto, zaenkrat v elektronski obliki. Objavljati želimo aktualnosti z našega področja, primere dobre (in slabe) prakse, tudi teoretični prispevki so pripravljeni in pokukali bomo čez mejo v širni svet ter predstavili zanimivosti od tam. Predvsem pa ste vsi zelo in prisrčno vabljeni k sodelovanju, pisanju in soustvarjanju glasila našega strokovnega združenja!

Slovenski znakovni jezik prvič v zgodovini enakopraven slovenskemu in vsem ostalim jezikom

Darja Fišer, predsednica sveta Zavoda združenja tolmačev za slovenski znakovni jezik

Darja Holec

Kako bi komentirali dejstvo, da ste prva predsednica sveta Zavoda ZTSZJ in prva intervjuvanka prve številke glasila Ko roke govorijo?

Biti prvi v prelomnih trenutkih, je vedno čast. In odgovornost. In v čast mi je, da sem prva, čeprav je s tem odgovornost še toliko večja. Z vso odgovornostjo sem sprejela to mesto in vesela sem, da mi je bilo zaupano.

Vse mora biti enkrat prvič, čeprav je prav to največji izziv, hoditi po praznem in se velikokrat loviti, kako bi določene stvari tekle najboljše za vse.

Da sem prva, je dejstvo. Za mano bodo prihajali nasledniki, prepričana pa sem, da bo vsakdo prinesel nekaj novega, vedno pa bo ostalo dejstvo, da bodo imele največjo težo roke, ki govorijo.

Pravijo, da prvega ne pozabiš nikoli, zato upam, da se me bodo spominjali po dobrem.

Prosim vas, da predstavite vašo poklicno pot in tudi, kako ste prišli med tolmače za slovenski znakovni jezik.

Svojo poklicno pot sem začela v gospodarstvu, v podjetju Gorenje v Velenju. Kasneje sem delala tudi na Rdečem križu v Žalcu, kjer sem aktivistka še danes in tudi članica upravnega odbora. Tu sem se prvič srečala z ljudmi, ki potrebujejo nekaj drugega, nekaj več, ki imajo drugačne potrebe.

Svojo pravo delovno pot pa sem začela na Centru za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje leta 1990 kot varuhinja v varstvenem oddelku z otroci z najtežjo motnjo v duševnem razvoju. V tem času sem pripravila Analizo družbenega varstva oseb z motnjami v duševnem razvoju v MO Velenje, ki je bila osnova prvim »zametkom« varstveno delovnega centra. Leta 1993 je bil ustanovljen Varstveno delovni center Ježek Velenje kot organizacijska enota Centra za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje Velenje. Doštudirala sem na Pedagoški fakulteti v Mariboru in diplomirala iz specialne pedagogike na smeri vzgojitelj predšolskih otrok. Tako sem si pridobila naziv dipl. vzgojitelj. Vmes sem diplomirala tudi iz managementa na Fakulteti za organizacijske vede, kajti ves čas sem

se ukvarjala pri svojem delu z organizacijskimi zadevami in tako sem si leta 2000 pridobila tudi naziv dipl. manager. Leta 2003 se je center Ježek skupaj z Žalcem in Mozirjem združil v regijski center Varstveno delovni center SAŠA, kjer sem zaposlena kot vodja.

Leta 1992 sem se včlanila v Sožitje Medobčinsko društvo za pomoč osebam z motnjami v duševnem razvoju Velenje. Že na začetku sem bila v izvršnem odboru društva, kjer sem svetovala, vodila programe in aktivno sodelovala pri prestrukturiranju društva v invalidsko organizacijo. V lanskem letu sem sodelovanje s Sožitjem zaradi prerazvejanosti in novih izzivov prekinila.

Za delo z odraslimi osebami z motnjo v duševnem in telesnem razvoju me je Urad Vlade RS za invalide nagradil za inovacijo na področju usposabljanja in izobraževanja invalidov.

Stalno srečevanje z ljudmi s posebnimi potrebami je pritegnilo mojo pozornost k Ljubici Podborškovi na televizijskem ekranu, kako je prevajala govor v znakovni jezik in zame je bilo to zelo zanimivo. Zato sem 1995. začela obiskovati začetni tečaj govornice gluhih, kretenj – slovenskega znakovnega jezika. In prvič sem se srečala z gluhihimi ljudmi, ki so prav tako potrebovali nekaj več, nekaj drugega, nekaj posebnega. Vpisala sem nadaljevalni tečaj in kasneje naredila tudi šolo za tolmače. Leta 2004 sem pridobila certifikat nacionalne poklicne kvalifikacije – tolmačica za slovenski znakovni jezik. Od takrat aktivno delam tudi kot certificirana tolmačica slovenskega znakovnega jezika. Iz radovednosti sem prišla v zelo »zaresno« področje delovanja, bi se lahko reklo.

Od leta 1998 sem tudi članica Združenja tolmačev za slovenski znakovni jezik. Leta 2002 se je združenje preoblikovalo v zasebni zavod, ki ga je ustanovila Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije zaradi določbe v Zakonu o uporabi slovenskega znakovnega jezika, po kateri združenje izvaja javno pooblastilo za državo. Od leta 2002 sem v omenjenem združenju predsednica sveta zavoda Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik.

V letu 2004 sem vpisala študij socialnega dela na Fakulteti za socialno delo, kjer sem lani diplomirala na visokošolskem strokovnem programu, letos v decembru pa pridobila še univerzitetni naziv, ter tako postala univ. dipl. socialna delavka.

Lansko leto sem bila izvoljena na mesto sekretarke Skupnosti VDC (varstveno delovnih centrov) Slovenije, kjer skrbim za strokovno povezovanje članic, ki delujemo na področju varstveno delovnih centrov. To strokovno organizacijsko in vsebinsko delo na področju sociale mi tudi širi obzorja.

Lansko leto sem začela sodelovati z nacionalnim društvom za kronično vnetno črevesno bolezen ter v letošnjem septembru zanj uredila in pridobila status invalidske organizacije, v društvu pa sodelujem kot vodja posebnih socialnih programov. Tudi v tem društvu sodelujem z ljudmi, ki imajo posebne potrebe in potrebujejo nekaj več in nekaj drugega v svojem življenju.

Ves čas svoje znanje managementa in sociale prepletam, zato veliko sodelujem v različnih inštitucijah tudi kot predavateljica na teh dveh področjih. V programu usposabljanja novih tolmačev v Združenju delujem kot predavateljica za področje socialnega varstva.

Človeka pelje pot in moja je označena s posebnimi potrebami in ponosna sem nase, da imam rada to, kar delam. Pogosto se mi dogaja, da iz moje radovednosti postane nekaj večjega, kot sem iz moje radovednosti in velikih oči, ko sem gledala znakovni jezik kot nekaj zanimivega, postala tolmačica. Moja posebna potreba po novem znanju in novih spretnostih je postala dejstvo.

Z ozirom na vaše široko strokovno znanje in vsestransko angažiranost, vas pogosto angažirajo kot tolmača v vašem domačem okolju?

Kot prvo menim, da široko strokovno znanje in velika angažiranost nimata kaj dosti pri tem, da me kot tolmača angažirajo v domačem okolju. Vsakemu posamezniku, gluhemu je dana pravica, da si v svojem življenju pomaga s tolmačem. Rada rečem, da smo tolmači nekaj podobnega kot »tehnični pripomočki«. Kot slepemu služi bela palica in naglušnemu slušni aparat tako smo mi v pomoč gluhemu, da s svojim znanjem, pripravljenostjo, angažiranostjo opravimo svoje delo. Zelo mi je žal, da se gluhi ne poslužujejo pogostejše pravice, ki jim jo daje zakon. Verjamem, da so bili do leta 2004, dokler zakon ni stopil v veljavo, odvisni zgolj od sebe in dobre volje še koga, ki jim je pomagal premostiti komunikacijsko oviro. Vendar od 2004. niso več sami, niso več odvisni od dobre volje kogarkoli, ampak imajo zakonsko pravico vzeti si tisto, kar jim gre: tolmača ob sebi v vseh uradnih postopkih in ko urejajo osebne stvari.

Žal mi je, da marsikateri gluhi meni, da si želimo tolmači le zaslužiti, če jih opozarjamo, naj vendarle izrabijo to pravico. Res je, delo dobimo plačano, vendar smo zato tudi veliko bolj vpeti v davčni sistem ter za svoje delo veliko plačamo tudi državi. Bistvena je pravica gluhih do tolmača, ne pa naš zaslužek. Tako kot naglušni ne razmišlja, ali bi vzel slušni aparat ali ne, ali slep za belo palico, tako tudi gluhemu naj ne bi bilo potrebno razmišljati o mojem zaslužku in zato ne koristiti svoje pravice.

V mojem okolju se gluhi ljudje redkeje poslužujejo pravice do tolmača. V resnici me to žalosti, po drugi strani pa si vedno rečem, da je to zakonska pravica vsakega posameznika in naj jo koristi kot je njemu prav.

Običajno navadni smrtniki nimamo kaj dosti lepih besed na račun države pa vendar, ali je sprejeti Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika, ki

je podlaga Zavodu ZTSZJ nekako darilo vam tolmačem? Vtis je, da to cehovsko združenje še ni sprejeto kot velika podpora in zaščita delovanju tolmačev, še zlasti v luči povečanja potreb po tovrstni storitvi in možnih zapletov pri vsakodnevnem delu v zelo različnih in zahtevnih situacijah?

Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika je v prvi vrsti darilo gluhih ljudem. Tako lepo in čudovito darilo, da bi ga morali sprejeti z obema rokama, pa velikokrat ni tako. Ponosni smo na zakon, verjetno tolmači prav tako kot gluhi, saj smo ena od 25 držav, ki ima ta zakon sprejet. Drugod po svetu so še vedno prepuščeni dobri volji in samim sebi.

Darilo tolmačem je v toliko, kolikor je priznan poklic, dana možnost dobiti plačilo iz tega naslova ter nenazadnje, biti ponosen na svoje znanje, ki je celo uzakonjeno.

Žal na tem mestu ne morem mimo tega, da ne bi spregovorila o pojmovanju cehovskega združenja oziroma stanovske organizacije. Kakorkoli se združenje lahko tudi poimenuje, je to organizacija, ki je krovna vsem tolmačem. Vendarle prevečkrat občutimo, da je tolmači nimajo za takšno, ampak jim predstavlja večkrat breme kot zadovoljstvo. Predvsem takrat, ko združenje na podlagi zakonskih določil izvaja pooblastila, ki terjajo od nas tolmačev, da se »uokvirimo« v zakon.

Premalo je še v naši zavesti pomen članstva v združenju, biti tolmač. Premalo se zavedamo zahtevnosti in odgovornosti našega dela. Preveč ju jemljemo kot rutino, kjer se nam ne more nič zgoditi. Potrebe se povečujejo, vsak dan postajajo naloge bolj zahtevne in če tolmač ni dovolj samokritičen, če se precej in ostaja sam zase in sam sebi dovolj, potem to ni dobro. Ni dobro za njega samega in še manj za združenje, kajti tolmač je tolmač, ne glede na to, da smo med sabo različni.

Naša nenehna nadgradnja nam bi morala biti cilj, usmeritev v življenju, da bi iskali čimveč podpore in tudi zaščite, ki jo vsekakor združenje lahko nudi. Združenje je odprto za vse pobude in sodelovanja z vseh strani, a je še vedno malo odziva z najrazličnejšimi utemeljitvami, največkrat brez osnove.

Nenazadnje je bil pred kratkim sprejet tudi Pravilnik o disciplinski odgovornosti tolmačev, ki nas zavezuje. Premalo se zavedamo, da nam je država naložila še večjo odgovornost in da bomo v bodoče še bolj potrebovali združevanje, medsebojno podporo in pomoč drug drugemu.

Združenje ni zgolj črka na papirju, zato vabim tolmače, da se vendarle odzovejo povabilu k združevanju v stroki, kot na primer na različnih strokovnih posvetih, ki jih združenje v začetku decembra tradicionalno organizira, odziv pa je slab s strani tolmačev. Tukaj bi se moralo pokazati, da smo ceh – vsi tolmači bi morali sedeti v prvi vrsti s ponosno dvignjenimi glavami, saj smo naredili in delamo veliko na področju celotne Slovenije.

V kolikor ni poslovna skrivnost, kateri cilj (ali cilje) ste si zadali v svojem prvem mandatu kot predsednica ZTSZJ?

Prvi mandat vedno zahteva od človeka, da orje ledino, piše po nepopisanem listu. Združenje tolmačev je sicer obstajalo že pred tem, vendar je bilo in še vedno je potrebno pripraviti veliko zakonskih in pravnih podlag za zakonito delovanje in poslovanje. Dogovoriti je potrebno še kar nekaj pravno formalnih podlag, zato je prvi mandat običajno posvečen temu, da se zagotovi čimveč aktov, na podlagi katerih je delovanje

legitimno, transparentno in funkcionalno za vse uporabnike, tako gluhe, slišče stranke kot tolmače.

Omenila bi prav gotovo tudi trud za povezovanje članov med sabo. O tem sem več govorila že ob predhodnem vprašanju. Spoznati organizacijo za svojo, čutiti lojalnost in biti enoten je težko delo. In biti vezni člen je vedno zahtevna naloga. Ves čas se trudim za tvorno sodelovanje med nami, predvsem z ozaveščanjem o pravnih in etičnih temeljih našega dela.

Nenazadnje je eden od ciljev tudi prepoznavnost združenja ter njegovega pomena v javnosti in poudarjanje njegovega poslanstva. Ves čas je naše delo transparentno, informacije so na razpolago vsakomur, ki jih potrebuje, seveda ob upoštevanju varstva osebnih podatkov tam, kjer je to potrebno.

Vse to so naši skupni cilji, za katere se moramo truditi še naprej. Koliko nam uspeva, bo uspelo, bomo videli v bodoče in nam bo pokazal čas.

Na katerem področju bi si želeli več podpore s strani članov in članic Združenja?

Prej sem že precej govorila o tem in morda na tem mestu povabim vse kolegice in kolege, da se odzovejo vsakršnemu vabilu, ki pride s strani Združenja. Če ni povratne informacije (tudi, če je negativna v smislu, da se ne more udeležiti, da nima časa, da bi z veseljem, pa iz takšnih ali drugačnih razlogov ne more in podobno), potem težko gradimo karkoli, kar bi bilo za vse, primerno vsem. Še najbolj veseli smo pozitivnih odzivov in potem prisotnosti ob različnih priložnostih.

V slogi je moč, so rekli že v starih časih in prav so imeli. Zgolj povezani in v duhu »vsi za enega, eden za vse« bomo lahko našli podporo in zaščito drug za drugega.

Ne gre toliko za podporo, kot za izgradnjo odnosa, korektnega, lojalnega in dvostranskega. Veliko lahko naredimo skupaj, če razumemo priložnost za svojo nadgradnjo tudi v Združenju. Veliko je potrebno še narediti, veliko ciljev uresničiti, zastavljati si nove izzive in smernice. Vendar Združenje brez tolmačev samo tega ne zmore. Tu pa je prav gotovo potrebna podpora vseh članov in članic, vseh tolmačev.

In kje več s strani države?

V kolikor smo pred leti kritizirali državo, da nič ne naredi za ljudi s posebnimi potrebami, moramo biti danes veseli, da nas upošteva, nam prisluhne in dejansko sodeluje z nami. Celo zelo pripravljena je sodelovati z nami, na nas pa je, da preudarno presodimo, kaj bi država za naš še lahko storila, da ne zahtevamo preveč in na koncu ne izgubimo česar, kar že imamo.

Bilo je slišati, da Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika ni dober, da bi ga bilo potrebno spremeniti. Ob takšnih ne dovolj domišljenih in argumentiranih pozivih se moramo zavedati, da ko je enkrat zakon odprt za spremembe, se lahko oglasi kdorkoli in obstaja veliko ljudi, ki so zavistni za vse pravice, ki jih ta zakon daje gluhim. Kaj lahko se pojavijo tudi ideje o varčevanju s proračunskim denarjem in pravice se lahko spremenijo. Zato drezati po nepotrebnem včasih tudi ni dobro, saj ne vemo, kaj in kje nas lahko piči.

Država nam daje, če mi znamo koristiti. Tako je tudi v primeru Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika. Država daje vsakemu gluhemu, ne samo 30 brezplačnih ur tolmača (v obliki vavčerjev), ampak pomoč na vseh inštancah javnih služb, državnih organov in organov lokalne samouprave. To je veliko.

V tem trenutku lahko pričakujemo od države zgolj to, da nam bo naklonjena še naprej, kajti ne samo zakon, slovenski znakovni jezik je prišel tudi v Resolucijo o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2007 – 2011 pri Ministrstvu za kulturo. Prvič v zgodovini se je znakovni jezik pojavil kot priznan jezik, enakopraven vsem ostalim jezikom in enakopraven slovenskemu jeziku. In država je slovenski znakovni jezik uvrstila v resolucijo na pobudo Združenja. To pa menim, da je uspeh, ki ima zgodovinsko razsežnost.

Prav tako so država in njene inštitucije na splošno naklonjene politiki posebnih potreb različnih skupin prebivalstva. Upajmo, da bo še dolgo tako.

Kaj bi želeli sporočiti članicam in članom, za zaključek pogovora?

Morda se je kdo prepoznal v zgornjih besedah. Upam, da bodo padle na plodna tla in dale polet za naprej. Če pa bo kdo zameril, je to njegova stvar, kajti moje besede so vedno bile in bodo mišljene zgolj pozitivno, pa čeprav so včasih izrečene tudi trdo, ostro ali malo črno. Na koncu vedno prevlada upanje in optimizem naj bo tisto, kar nas bo spremljalo v prihajajočem letu.

Hvala za vse dobro vsem, za sodelovanje v letošnjem letu in hvala tudi za vse izkušnje, tudi tiste, ki niso bile tako dobre. Te so lahko osnova in vodilo za nadaljnje, boljše delo.

In še za konec.... Bližajo se najlepši dnevi v letu, ko se zbere družina, domači, ko skupaj kujemo načrte za prihodnje leto. Preživite jih čim lepše in ne zastavite si previsokih ciljev, da ob koncu naslednjega ne boste razočarani. Najbolje je korakati zlagoma in s sebi lastnimi koraki. Zakorakajte pogumno v novo leto in stopite v naslednjem letu tudi kdaj v korak z Združenjem. Vse lepo za praznike in v letu 2008.

Standardizacija slovenskega znakovnega jezika,

učni načrti za predmet slovenskega znakovnega jezika v zavodih za gluhe ter izbirni predmet v srednjih šolah.

Jasmina Bauman

S seje Sveta Vlade RS za slovenski znakovni jezik

Svet Vlade RS za slovenski znakovni jezik se je sestel na svoji 7. redni seji 3. decembra 2007. Na dnevnem redu je bila obravnavana poročila o uveljavljanju Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika za prvih deset mesecev leta 2007, Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko, Poziv MDDSZ k morebitnim dopolnitvam oziroma predlogom k Zakonu o uporabi slovenskega znakovnega jezika ter dogovor o organizaciji 3. posveta, ki bo potekal 14. decembra 2007 in bo posvečen standardizaciji slovenskega znakovnega jezika.

Večja osveščenost o Zakonu o uporabi znakovnega jezika v javnih ustanovah in med uporabniki

Obravnavana poročila o uveljavljanju Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika je pokazala, da je vedenje o določilih zakona v javnih institucijah v porastu, kar potrjuje za 17 odstotkov povečano število opravljenih ur tolmačenja v prvih desetih mesecih letošnjega leta v primerjavi z celim letom 2006. Večja je tudi osveščenost uporabnikov o pravici do tolmača, saj je iz evidence opravljenih ur tolmačenja razvidno, da je v prvih desetih mesecih letošnjega leta bilo opravljeno 96 odstotkov prevajanja celotnega leta 2006.

Na poročilo ni bilo pripomb in je bilo sprejeto soglasno.

Člani sveta so soglasno ugotovili, da na področju slovenskega znakovnega jezika opravljajo določene naloge različne institucije, vendar med njimi ni ustrezne koordinacije. Še vedno so nerešena številna in urgentna vprašanja pri standardizaciji slovenskega znakovnega jezika.

Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko tudi o standardizaciji slovenskega znakovnega jezika, učnih načrtih za predmet znakovnega jezika in 3. programu na TVS.

Člani sveta so se seznanili s sprejeto Resolucijo o nacionalnem programu za jezikovno politiko, ki prvič v zgodovini omenja tudi slovenski znakovni jezik. Tako so v resoluciji zapisani na-

slednji ukrepi, ki se tičejo znakovnega jezika: standardizacija slovenskega znakovnega jezika, sprejetje učnih načrtov za predmet slovenski znakovni jezik v zavodih za gluhe ter za izbirni predmet v srednjih šolah za slišče mladino, nadalje je kot ukrep zapisana skrb za nadaljnji razvoj in standardizacijo slovenskega znakovnega jezika, popularizacija in učenje le tega za gluhe ter družinske člane, znanke in prijatelje ter povečanje programskih vsebin, dostopnim slepim in slabovidnim ter gluhim in naglušnim. Ob tem je potrebno poudariti, da so kot nosilci za izvedbo posameznih ukrepov navedena različna področna ministrstva, kar razveseljuje, da problem znakovnega jezika ni več le problem gluhe skupnosti. Obravnavana resolucija pa ne daje dovolj jasnih odgovorov o vprašanih koordinacije med izvajalci in obsega ter virov financ pri izvajanju zapisanih ukrepov.

Zato so se prisotni strinjali, da se pošlje pobuda na področna ministrstva s prošnjo za mnenje, kako oziroma kdo naj bi vodil koordinacijo. Sprejet je bil tudi predlog, da se na TV Slovenija pošlje dopis s pobudo, da se 3. program, ki se na novo uvaja, opremi s tolmačem.

Ni predlogov k spremembi ZUSZJ

Seja se je nadaljevala z obravnavo morebitnih predlogov za spremembo Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika. S tem namenom je bila Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, kot uporabniška organizacija, pozvana za posredovanje eventualnih pripomb oziroma dopolnitev. Nekaj razmišljanj oziroma predlogov je prispelo iz štirih društev gluhih in naglušnih, a na skupnem sestanku s predstavniki ZDGNS je bilo ugotovljeno, da posamezne pripombe ni možno upoštevati oziroma so že zajete v drugih členih. Zato je bila sprejeta ugotovitev, da ZDGNS nima pripomb na ZUSZJ.

Tolmačenje ZUSZJ na ljubljanski univerzi ni v dobrobit gluhemu študentu

Člani sveta so se seznanili z različnim tolmačenjem posameznih členov ter težavami gluhega študenta, kateremu Univerza

v Ljubljani ni pripravljena kriti stroškov tolmačenja, saj po njihovem videnju in razumevanju zakona, so kot izvajalci javne službe dolžni zagotoviti gluhemu študentu tolmača le v postopkih kot so vpis na univerzi, ne pa tudi za čas študija. Enako tolmačijo zakon tudi na ministrstvu za šolstvo in šport, kjer izobraževanje učencev in dijakov ne razumejo kot vsebino, kjer bi bili dolžni zagotoviti tolmača.

V razpravi so člani sveta sprejeli sklep, da se v izogib različnim tolmačenjem posameznih členov ZUSZJ, pozove MDDSZ k iz-

daji podzakonskih predpisov, v katerih bo opisan obseg in način uveljavljanja pravice do tolmača. Omenjeni podzakonski akt se bo nanašal na določila 10., 11. in 12. člena zakona.

Kot zadnji sklep je bil sprejet poziv Vladi RS, naj predlaga v Svet za slovenski znakovni jezik predstavnika Ministrstva za visoko šolstvo, kajti ob sprejemu zakona je bilo je bilo visoko šolstvo še v okviru Ministrstva za šolstvo.

Svet za slovenski znakovni jezik

Za strokovno pomoč pri sprejemanju odločitev in pri pripravi predpisov je Vlada Republike Slovenije ustanovila Svet za slovenski znakovni jezik (24. člen Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika). Svet skrbi za razvoj slovenskega znakovnega jezika in za uveljavljanje in enakopravnost znakovnega jezika, spremlja izobraževanje, usposabljanje in delo tolmačev za slovenski znakovni jezik ter dinamiko pridobivanja certifikatov, predlaga spremembo kataloga standardov strokovnih znanj in spretnosti za tolmača znakovnega jezika, sodeluje z ustreznimi organi na področju vzgoje in izobraževanja, informiranja, zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja, socialnega varstva, sodstva, pokojninskega in invalidskega zavarovanja, zaposlovanja, športa, kulture in drugimi organi. Nadalje Svet tudi predlaga pristojnim organom uskladitev vprašanj, pomembnih za izvajanje tega zakona, se seznanja

z reševanjem ugovorov v zvezi s kakovostjo izvajanja storitve tolmačenja, ter obravnava druga vprašanja in zagotavlja pomoč pri uresničevanju nalog, ki se nanašajo na uporabo znakovnega jezika.

Sestava sveta:

Svet za slovenski znakovni jezik imenuje Vlada Republike Slovenije: po enega člana - strokovnjaka za področje jezikoslovja ali specialne pedagogike, ki ga predlaga vsaka univerza /Prof. dr. Marko Jesenšek –Maribor, Prof.dr. Stane Košir - Ljubljana in Dr. Božidar Opara –Primorska/, dva člana, ki ju predlaga Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik/ Jasna Baman in Zlata Crljenko/, štiri člane iz vrst gluhih oseb, ki jih predlaga Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije /Martin Dobrnikar, Meri Möderndorfer, Frida Planinc in Zdenko Tomc/, po enega člana, ki jih predlagajo ministrstvo, pristojno za šolstvo /Lukan Ljubica/, ministrstvo, pristojno za zdravje/Helena Petek Kos/, ministrstvo, pristojno za pravosodje/Igor Bele/ in ministrstvo, pristojno za invalidsko varstvo /Dana Batič/, enega člana, ki ga predlaga Urad za slovenski jezik /Dr. Janez Dular/, enega člana, ki ga predlagajo vzgojno izobraževalni zavodi za gluhe/Ljubica Podboršek/ in enega člana, ki ga predlaga Socialna zbornica Slovenije /Danica Hrovatič/.

Predsednik Sveta je predstavnik univerze, podpredsednik pa je gluha oseba. Predsednika in podpredsednika sveta izvoli svet na prvi seji. Izvoljena sta bila prof.dr. Stane Košir in Frida Planinc.

Svet za slovenski znakovni jezik poroča Vladi Republike Slovenije o izpolnjevanju nalog iz 24. člena tega zakona najmanj enkrat letno.

Poročilo o delu Sveta za slovenski znakovni jezik v letu 2006

Jasmina Bauman

V letu 2006 je imel svet dve redni seji, na katerih se je seznanil oziroma sklepal o naslednjih zadevah:

- sprejel je zaključno poročilo s problemske konference »tolmač – pomemben člen izvajanja Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika«;
- obravnaval in sprejel je poročilo o delu Sveta za slovenski znakovni jezik v letu 2005;
- obravnaval in sprejel je poročilo o uveljavljanju Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika za obdobje od 1.1. do 31.12.2005;
- obravnaval in sprejel je Poročilo o uveljavljanju Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika za čas od 1.1. do 30.6.2006;
- seznanil se je z novostmi, ki jih je Zavod Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik uvedlo v letu 2006: dežurna služba in spletno naročanje tolmačev;
- svet se je seznanil z dopisom Univerze v Ljubljani, kjer ugotavljajo, da so posamezne fakultete dolžne zagotoviti tolmača gluhim študentom ter kriti stroške tolmačenja, kar je ocenil kot zelo pozitiven odmev. Kljub temu, da smo posredovali tudi pri Univerzi v Mariboru in na Primorskem, od teh dveh univerz nismo prejeli nikakršnega odgovora;
- svet se je seznanil z informacijo o sklenitvi Splošnega dogovora za pogodbeno leto 2006 med ZZS in zdravstvenimi domovi ter zdravniki - koncesionarji, v katerem so planirani stroški za tolmačenje. Pričakovati je, da v bodoče ne bo zapletov pri izvajanju pravice do tolmača na zdravstvenem področju;
- svet se je seznanil z dopisom Zavoda za gluhe in naglušne Ljubljana, v katerem navajajo težave pri uresničevanju pravice gluhih dijakov do tolmača;
- svet se je seznanil z organizacijo in izvedbo drugega posveta glede uresničevanja Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika z naslovom »uporaba znakovnega jezika je pravica gluhih – Kako jo uveljaviti?«, ki je potekal 5.12.2006;
- glede informiranosti širše javnosti je svet pozval predstavnike ZDGNS, da pozovejo uredništvo časopisa Iz sveta tišine, ki ga izdaja Zveza društev gluhih in naglušnih in uredništvo TV oddaje Prislunhimo tišini, ki jo prav tako pripravlja ZDGNS

v sodelovanju s TVS naj objavljajo več prispevkov s tega področja;

- svet je seznanjen z rednim informiranjem ZDGNS in društev gluhih in naglušnih Slovenije o uveljavljanju pravice do tolmača, kar izvaja služba združenja.

V zvezi z izvajanjem zakona je potrebno izpostaviti nekaj statističnih podatkov:

- odločbo o pravici do uporabe slovenskega znakovnega jezika je pridobilo 823 gluhih oseb, od tega 51 oseb s statusom dijaka ali študenta;
- v letu 2006 se kaže trend naraščanja opravljenega števila ur tolmačenja, ki je v primerjavi z letom 2005 kar za 30% višji. V letu 2006 je bilo opravljeno skupaj 6.553 ur tolmačenja (v letu 2005 4.251 ur) oziroma 5.295 ur, plačljivih z vavčerjem (v letu 2005 je bilo 4.251 ur) in 1.258 ur, katerih plačniki so javne institucije (v letu 2005 je bilo 783 ur);
- v register tolmačev za slovenski znakovni jezik, ki ga vodi MDDSZ, je trenutno vpisano 32 tolmačev;
- storitev tolmačenja se izvaja na podlagi podjemne pogodbe (27 tolmačev), 5 tolmačev pa opravlja to dejavnost kot samostojni podjetnik.

Ocenjujemo, da je bilo delo Sveta za slovenski znakovni jezik v letu 2006 zelo uspešno, saj je čutiti večjo osveščenost slišne javnosti pri zagotavljanju pravice gluhih oseb do tolmača, ki se kaže v pozitivnih odzivih. Kljub aktivnosti sveta pa ostajajo nekatera vprašanja, pomembna za izvajanje zakona, odprta. Tako bo svet v letu 2007 pomembno pozornost namenil uresničevanju pravice gluhih oseb do tolmača na področju izobraževanja in pravosodja.

Poročilo za leto 2006 je svet potrdil na svoji seji 6. februarja 2007 in ga poslal Vladi republike Slovenije.

Iz prakse za prakso

Pravica do tolmača je zapisana v zakonu.
Zakaj se ne izvaja?

Jasmina Bauman

Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika je bil sprejet leta 2002. Pravico po tem zakonu imajo gluhe osebe, ki so si pridobile odločbo o pravici do uporabe slovenskega znakovnega jezika, ki jo izda pristojni center za socialno delo. O pravici do uporabe slovenskega znakovnega jezika odloča strokovna komisija, ki jo sestavljajo trije člani, in sicer: zdravnik ustrezne specialnosti, predstavnik Združenja tolmačev za slovenski znakovni jezik in predstavnik regijskega društva gluhih, ki ima status društva, ki deluje v javnem interesu na področju socialnega varstva.

Zakon določa, da so državni organi, organi lokalne samouprave, izvajalci javnih pooblastil oziroma izvajalci javne službe dolžni zagotoviti gluhi osebi tolmača za znakovni jezik na zahtevo gluhe osebe ali po uradni dolžnosti takoj, ko gluha oseba predloži na vpogled dokument, s katerim ji je priznana pravica do tolmača.

Poleg tega pa ima gluha oseba pravico do tolmača, ki jo uveljavlja po lastni presoji, v obsegu 30 ur za vsako leto, če pa ima status dijaka ali študenta, pa zaradi dodatnih potreb, povezanih z izobraževanjem, 100 ur za vsako leto. Do leta 31.12.2006 si je odločbo o pravici do uporabe slovenskega znakovnega jezika pridobilo 823 oseb, od tega 55 oseb s statusom dijaka ali študenta, ki so člani 13 društev gluhih in naglušnih v Sloveniji. Gluhe osebe imajo dostop do tolmača 24 ur na dan, saj je organizirana dežurna služba pri Zavodu Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik (www.tolmaci.si).

V kolikšnem obsegu se izvaja Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika govori podatek, da je bilo v letu 2006 opravljeno 6.553 ur tolmačenja. Tolmačenje je potekalo v zdravstvenih domovih, bolnišnicah, specialističnih ambulantah, centrih za socialno delo, zavodih za zaposlovanje, zavodih za pokojninsko-invalidsko zavarovanje, upravnih enotah, davčnih uradih, sodiščih, policijskih postajah in podobno. Poleg tega so gluhe osebe koristile pravico do tolmača v različnih življenjskih situacijah, kjer jim je gluhotu pomenila oviro, kot so roditeljski sestanki, inštrukcije za dijake in študente,

različne neformalne oblike izobraževanja, učenje za tretje življenjsko obdobje, urejanje osebnih zadev na bankah, zavarovalnicah, tolmačenje aktualnih nepodnaslovljenih TV oddaj, pri tečajih cestno prometnih predpisov, organiziranih izletih, različnih mednarodnih taborih, tolmačenje na kulturnih prireditvah, v cerkvi ipd.

Pritožbe na Zavod ZTSZJ o neizvajanju Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika do sedaj ni bilo nobene. V začetku izvajanja zakona je bilo nekaj težav, ki so bili odraz nepoznavanja določil zakona s strani javnih institucij, pa še te bolj v smislu zavrnitve plačila stroškov tolmačenja, kar pa je Zavod Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik uspešno reševal. Tako, da ne vemo, od kod vam ideja, da se zakon ne izvaja.

Skupščina EFSLI

Zürich, 14. september 2007

Povzeto iz poročila Darje Fišer, ki je zastopala ZTSZJ na skupščini EFSLI

Evropsko združenje tolmačev znakovnega jezika (EFSLI – The European Forum of Sign Language Interpreters) ima 21 polnopravnih članic, 43 individualnih članov in 5 pridruženih članic. Za letošnjo skupščino in konferenco si je EFSLI izbral Zürich. Na skupščini je bilo prisotnih 16 držav udeleženk in tudi dve državi, ki sta se dogodku udeležili s pomočjo Fonda za posebno udeležbo (SAF – Special Attendance Found), torej Romunija in Srbija.

Moto letošnje skupščine je bilo: »It is very Swiss to be on time.- Zelo Švicarsko je biti točen.« In res je vse potekalo na tako visoki ravni organizacije, da Švicarska zveza tolmačev znakovnega jezika zasluži čestitke.

Skupščina in konferenca sta bili medijsko pokriti, in sicer preko televizije gluhih in interneta gluhih.

Švicarsko združenje je predlagalo, da bi uvedli TEMO LETA, katero bi obravnavali in obdelovali skozi vse leto. To naj bi postala tradicija tudi v bodoče. Izbor teme bi bil vezan z EFSLI dogodkom, torej tema letošnjega leta (do septembra 2008) je »postavljanje standardov kvalitete«.

Skupščina je potrdila zapisnik prejšnje skupščine in letno poročilo brez pripomb.

Sprejela je tudi spremembe statuta v členih, ki govorijo o sprememu in odstopu članic ter o sejah upravnega odbora (elektronski mediji).

Na letni skupščini je upravni odbor EFSLI podal poročila z naslednjih področij:

1. notranji – delovanje EFSLI

izboljšave statuta in notranjih pravilnikov

- pregled dela ter notranja komunikacija (postavitev mreže in programa, ki omogočata seje upravnega odbora preko interneta –prihranek pri denarju in času, izvedeni so bili sestanki tudi na drugih področjih)

- postavitev EFSLI internetnih strani (ob tej točki sem opozorila na link na www.tolmaci.si, slovensko internetno stran na strani NASLI, ki je bila nepopolna, kar je bilo kasneje

urejeno in dopolnjeno) te strani bi želeli še izpopolniti

- postavitev delovnih skupin –tu se pričakuje učinkovitejše delo

2. komunikacijske poti v EFSLI (spletna stran, e-skupina, paket za dobrodošlico na e-strani EFSLI)

- uporabnost spletnih strani je treba izboljšati

- veliko dela je bilo s promocijo GLASILA EFSLI in EFSLI NA KRATKO (EFSLI in Brief); oba projekta sta dobra, vendar ju je treba osvežiti

3. publiciteta in promocija EFSLI

- promocijske aktivnosti ob dogodkih v Evropi in po svetu

- lani razviti izdelek EFSLI je bil v prodaji prav na tej skupščini - TORBA TOLMAČA (torba, nahrbtnik, naramna torba, poslovni kovček - črna torba z modrim logotipom EFSLI, s prostorom za pisala, vodo, dežnik, prenosni računalnik

- v pripravi je nova izdaja CD roma z dopoljenimi kretnjama držav članic; kdor je želel, je lahko napake v kretnji popravljal tekom skupščine; stara verzija CD roma je razprodana

4. izobraževanje v okviru EFSLI

- dopolnjena je baza podatkov o trenerjih in učiteljih, ki je dostopna na spletni strani EFSLI

- veliko je zanimanje za mednarodno kretnjo in v teku so dogovori o izvedbi delavnic na to temo, prvi del je bil že v Pragi leta 2006, ki predstavlja začetek, nadaljevanje sledi, podrobnosti bodo objavljene v glasilu EFSLI NA KRATKO

- letna šola 2008 bo v Pragi – organiziran bo intenzivni tečaj angleščine za evropske tolmače znakovnega jezika

5. mednarodno sodelovanje

- predstavniki EFSLI so se udeležili naslednjih mednarodnih dogodkov: Svetovnega kongresa gluhih v Madridu; Evropske konference Sveta Evrope o Akcijskem planu za invalide na Hrvaškem, 25.letnice škotskega združenja tolmačev

- mednarodne kontakte je treba širiti in vzpostavljati nove

Podano je bilo tudi finančno poročilo 2006/2007. EFSLI ima 3 račune: tekočega, varčevalnega in račun za posebne udeležbe (SAF).

Skupščina je potrdila spremembo finančnega leta, kajti doslej je bilo finančno leto od julija do julija, predpisi pa določajo

poslovno leto od januarja do decembra. Sprejet je bil finančni plan za leto 2008, z dodatkom plana za letošnje leto do decembra.

V letošnjem letu je nekaj članom upravnega odbora potekel mandat, zato so bili izvoljeni naslednji novi predstavniki v nove funkcije: Mutschlechner Elke (Avstrija), Salami Marinella (Italija), Sicilia Gabriel (Španija), Zane Hema (Anglija, ponovno izvoljen).

Poročilo o delovanju Mednarodne zveze tolmačev znakovnega jezika – WASLI je podala Maya de Wit, predsednica EFSLI in med drugim poudarila:

- od leta 2005 je WASLI zelo aktiven

- EFSLI ni del WASLI, tudi vse evropske države niso članice EFSLI

- sodelovanje med obema organizacijama je v procesu dogovarjanja in dokument o tem se še pripravlja
Vsa poročila so bila potrjena in sprejeta.

- Maya de Wit, predsednica EFSLI je napovedala naslednje konference in skupščine:

- 2008 trenerji, Nizozemska
- 2008 EFSLI / skupščina, Voorshoten, Nizozemska
- 2009 EFSLI / skupščina, Estonija
- 2010 EFSLI / skupščina, Škotska
- 2010 trenerji, Škotska
- 2011 EFSLI / skupščina, Avstrija (Dunaj)

Gluhota / naglušnost

Po mednarodni klasifikaciji okvar, prizadetosti in oviranosti (MKB-10), je gluha tista oseba, ki je izgubila sluh na frekvencah 500, 1000, in 2000 Hz povprečno na nivoju 80dB in več. Sem spadata popolna in zelo težka izguba sluha (nad 91 dB). Naglušna oseba pa je tista oseba, ki ima povprečno izgubo sluha na frekvencah 500, 1000 in 2000 Hz med 40 in 80 dB. Sem sodi:

Težka izguba sluha	71-91 dB
Zmerno težka izguba sluha	56 -71 dB
Zmerna izguba sluha	41-55 dB
Blaga izguba sluha	26 – 40 dB

To je poenostavljen prikaz medicinskega pristopa obravnave slušne motnje. Je pa dovolj nazoren in razumljiv ter uporaben predvsem pri pripravi gradiv za različne vladne resorje.

Vir: Sluh, naglušnost in gluhota, Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Ljubljana 1999. Strokovno uredil dr. Stane Košir, strokovne prispevke prispevali: dr.sc. Jagoda Vatovec, dr. Stane Košir, dipl. psih. Dušan Kuhar in Majda Knehtl, dipl. soc. delavka.

Poimenovanje	Socialne težave	Govorna percepcija	Tonalna percepcija
Normalen sluh	Ni	Nad 8 metrov oddaljenosti	Pod 10 dB
Lahka naglušnost	Pri večji oddaljenosti govorca	Do 5 metrov oddaljenosti	10-30 dB
Zmerna naglušnost	Pri majhni oddaljenosti govorca	Do 1m oddaljenosti	Do 60 dB
Težka naglušnost	Resne težave pri normalnem govoru od blizu	Na uho	Nad 60 dB
Gluhota	Govora ne sliši	Ne sprejema	Nad 90 dB

Europe to ONE^{2nd} – Information

Evropski novoletni festival za tolmače
"Visualsound of Europe 2007/2008"

Mmogo velikih novoletnih prireditev in praznovanj je v pripravi po vsem svetu. Pred nami je čas, ko se ljudje radi družijo kot pripadniki skupin in si želijo počutiti se sprejete. Vendar je za mnoge to mogoče le, če so praznovanja brez ovir.

Torej, kakšni so vaši načrti za silvestrski večer? Tu je namig za vas: pridite in pridružite se nam na prireditvi Event ETO 2nd. Ponujamo vam poseben, drugačen program: mednarodne gluhe plesalce, pevce, ki kretajo, poezijo z video glasbo in podnapisi, mogočne base v glasbi in mnogo, mnogo DECI-BELOV. Naša zadnja silvestrska zabava-ETO 2005 je bila velik uspeh. Skoraj 900 udeležencev iz 32 držav je preživelo čudovite praznike.

Letos »Visualbrain« pripravlja ETO II na Dunaju kot drugo pan evropsko prireditev za solidarnost med tolmači pod geslom »Visualsound of Europe«. Začetek bo 29. decembra 2007 in zaključek v zgodnjih jutranjih urah prvega dne novega leta 2008.

Letošnji program odlikujejo mnogo gluhih in prevajalskih zvezd iz vse Evrope, ki bodo pokazale svetu, kaj vse je mogoče izraziti s plesom, pesmimi v kretnji, animacijo in še z marsičem za povrh!

Cilj tega super kulturnega dogodka je združiti in integrirati gluhe, naglušne in slišče ljudi kot tudi uporabnike polževega vsadka ter ostale in omogočiti stike na nacionalni in mednarodni ravni kot tudi na medmrežju – in dokazati uspešno komunikacijo (in integracijo).

Podrobnejše informacije: www.visualbrain.net/eto